8. http://www.spiegel.de/panorama/justiz/mafia-ndrangheta-boss-francesco-strangio-auf-der-flucht-gefasst-a-1253443.html

9. https://www.zeit.de/wissen/gesundheit/2014-03/drogen-sucht-genetische-veranlagung

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Лариса Кіт – асистент кафедри перекладу, прикладної та загальної лінгвістики Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: дослідження у галузі лінгвістики та порівняльної лінгвістики.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Larysa Kit – an assistant of the Department of Translation, Applied and General Linguistics of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Sphere of scientific interests: research in the field of linguistics and comparative linguistics.

УДК 811.111:81'37

ФЕНОМЕН НЕВИЗНАЧЕНОЇ КІЛЬКОСТІ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: НОМІНАТИВНИЙ АСПЕКТ

Анна ЗІНЧЕНКО (Суми, Україна)

e-mail: annascent@gmail.com

ЗІНЧЕНКО Анна. ФЕНОМЕН НЕВИЗНАЧЕНОЇ КІЛЬКОСТІ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: НОМІНАТИВНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядаються вторинні номінації індефінітної кількості та їх лексична представленість у англомовному публіцистичному дискурсі. Автором виконується спроба навести визначення феномену вторинної номінації невизначної кількості та каталогізувати вторинні квантитативи метафоричної / метонімічної природи за тематичним принципом. На основі корпусу прикладів продемонстровано наповнення лексичного інструментарію для вираження індефінітності, що робить його зручним та вдалим рішенням реалізації комунікативних інтенцій у публіцистичних текстах.

Ключові слова: вторинна номінація індефінітної кількості, невизначена кількість, метафорична / метонімічна природа, публіцистичний дискурс.

ZINCHENKO Anna. INDEFINITE QUANTITY IN PUBLICISTIC DISCOURSE: NOMINAL ASPECT

The article considers the topical problem of indefinite quantity lexical representation in publicistic discourse. Since media play an important role in mind shaping of the modern society, it is necessary to focus on the verbal tools of information representation in it. This inevitably includes the studies of the category of quantity, especially the subcategory of indefinite quantity. The category of quantity is a basic ontological category that has its linguistic reflection in words with quantitative semantics. The subcategory of indefinite quantity is represented directly (through nominations of indefinite quantity) and indirectly (through secondary nominations and constructions that actualize the indefinite semantics). The secondary nominations are as a rule based on associations of objects' quantitative characteristics and abundant quantity. The article gives the definition to the notion of indefinite quantity secondary nomination. We understand it as a secondary nominative creation that actualizes the quantitative feature of the primal nomination meaning, and transposes it to the object in a metaphorical or metonymical way. Considering the corpus of publicistic texts, we managed to eliminate nine thematic groups according to the similar semantics. The studies provides the following thematic groups of indefinite secondary nominations: atmospheric and natural phenomena, water objects and their parts, geographical objects, military nominations, flora, fauna, their parts and assemblies, assemblies of people and objects, containers and reservoirs, buildings and their assemblies. The results of the study show that indefinite quantity secondary nominations have a vast lexical spectrum. Noun-dominated, the spectrum demonstrates the "substantial" comprehension of quantity by a person. The wide thematic range highlights the fact, that people use all kinds of their sensual experience and knowledge for expressing the meaning of indefinite quantity. As secondary nomination are created based on metaphor or metonymy it can expressivate the journalistic text, helping to reach the communicative goals.

Key words: indefinite quantity secondary nomination, indefinite quantity, metaphoric / metonymic nature, publicistic discourse.

Ідея тотальної інформатизації та поінформованості суспільства сьогодні сягає такої актуальності, що отримання нових даних та їх обробка стало свого роду визначальною ознакою соціуму. Такі обставини відкривають усе нові вектори для дослідження уже здавалося б досконально вивчених базових категорії гносеології, не оминувши й категорію кількості.

Комунікативний вплив на масову свідомість через ЗМІ за останні десятиліття став одним із найконтроверсійніших питань, давши поштовх численним науковим розвідкам. Питання невизначеності у публіцистиці, особливо – кількісної невизначеності – видається важливим, оскільки зачіпає маніпулятивний аспект мовлення. З таких позицій вивчення лінгвістичної репрезентації індефінітної кількості набуває особливої **актуальності**.

Традиційно, лінгвістична категорія кількості, або квантитативність, представлена субкатегоріями визначеної, приблизної та невизначеної кількості. Феномен невизначеної (індефінітної) кількості неодноразово опинявся у науковому фокусі вітчизняних (С. В. Баранова, О. І. Єгорова, Н. Л. Клименко, І. К. Кобякова, О. Ю. Семененко, С. О. Швачко) та зарубіжних (В. В. Акуленко, А. Вежбицька, С. А. Жаботинська, В. В. Новицька В. З. Панфілов, Л. Д. Чеснокова) філологів.

Узагальнивши погляди дослідників на структуру і принципи організації субкатегорії невизначеної кількості, ми розглядаємо її як функціонально-семантичне поле невизначеної

кількості, в основі якого лежить мисленнєва категорія неозначеної кількості. До складу цього поля входять два опозиційних мікрополя невизначено великої / малої кількостей, різнорівнево представлені у мові [3, с. 7].

Корпус засобів вираження кількісної невизначеності перш за все представлений первинними актуалізаторами семантики кількісної невизначеності, наприклад: *quantity, number, smallness, minority, abundance*. У фрагментах публіцистичного дискурсу такі лексеми відрізняються нейтральністю та беземожійністю, виконуючи переважно інформативну функцію, наприклад: *Significant* ***quantity of cocaine*** *seized from yacht off Cornwall* (The Guardian, 2018, August 30); *The* ***smallness of the yes*** *and the difficulty of reaching it reflected her pain at the time, Ono says* (The Guardian, 2014, March 13); *A children's helpline says the* ***number of counselling sessions*** *it has delivered to youngsters …* (The Guardian, 2018, December 07); *US election: The silent* ***minority of non-voters*** (The Guardian, 2008, November 05).

У мовленні людська свідомість часто виходить за межі терміносистеми, вдаючись до опосередкованих назв невизначеної кількості задля більшої мовленнєвої виразності. **Об'єктом** поданої розвідки виступають вторинні актуалізатори індефінітної кількості у публіцистичному дискурсі, **предметом** – їх номінативні особливості. **Мета** статті полягає у систематизації вторинних номінацій невизначеної кількості у публіцистичному дискурсі, що забезпечується виконанням наступних **завдань**: дати визначення «вторинній номінації індефінітної кількості» (ВНІК) та виокремити на лексичному рівні тематичні та лексико-семантичні групи слів, які зазнаючи семантичної транспозиції, стають активними донорами репрезентації значення невизначено великої / малої кількості.

Явище вторинної номінації уже довгий час знаходиться у фокусі лінгвістів (Е. С. Азнаурова, А. А. Бекбалаєв, В. Г. Гак, О. С. Кубрякова, О. О. Тараненко, В. М. Телія), проте досі не отримало чіткого визначення. На думку В. М. Телії, вторинна лексична номінація зводиться до простого використання вже наявних у мові номінативних засобів у новій для них функції називання [5, с. 129]. В. Г. Гак вбачає у вторинній номінації пристосування однієї й тієї ж форми до виконання різних функцій [1, с. 243]. На думку О. О. Тараненка, вторинна номінація – це «надання об'єкту ще однієї назви: з іншою вмотивованістю і з певною спеціальною метою (метафорична або метонімічна номінація, перифрази, евфемізми та ін.) або як трансформація попередньої назви об'єкта» [4, с. 387].

У пошуках визначення «вторинної номінації індефінітної кількості» ми імпонуємо визначенню О. О. Тараненка. Дійсно, ВНІК постають як «альтернативна» назва квантитативів із значенням невизначеності, умотивована комунікативної інтенцією мовця. Більше того, доповнюючи визначення дослідника, ми вважаємо, що вторинні квантитативи створюється не лише задля самої метафори/метонімії - вони першопочатково будуються на основі метафор, оскільки людське мислення за своєю сутністю фігуральне, а функціонування мови відповідає метафоричним принципам [2, с. 46-48]. Таким чином, у поданій роботі ми визначаємо вторинну номінацію кількості як назву об'єкту / процесу дійсності, яка у своєму значенні має певні квантитативні характеристики, з-рештою актуалізовані для називання індефінітної кількості, створеної на основі асоціативних зв'язків, завдяки метафоризації чи метонімізації та з метою передачі прагматико-емоційної реакції мовця на наявну кількість чи масу субстанції.

У поданій статті ми розглядаємо вторинні ВНІК у фрагментах публіцистичного дискурсу, оскільки останній є показовим завдяки тісному зв'язку із рядом інших дискурсів. Беручи до уваги комунікативне навантаження медіа, важливим постає підбір ефективних мовних засобів для формування стислого, але ємного повідомлення, здатного переконати реципієнта у правильності положень, що особливо зачіпає елемент подання числових даних у текстах.

Опрацювання емпіричного матеріалу продемонструвало, що найпродуктивнішим джерелом для моделювання ВНІК постають лексеми та сполуки зі стрижневим зметафоризованим квантитативом. У ході наповнення вербального корпусу вторинних квантитативів із значенням невизначеності нам вдалося виокремити 9 основних тематичних груп самостійних слів, які, зазнаючи семантичної транспозиції, стають активними донорами репрезентації значення невизначено великої / малої кількості.

Засоби ВНІК представлені наступними групами:

1. Лексеми на позначення атмосферних явищ та природних стихій, їх частин: *Lift this **cloud** of secrecy* (The Guardian, 2009, February 28); *There was a **flurry** of activity in and around Salisbury on Monday afternoon* (The Guardian, 2018, March 12); *But it usually offers all that abundance of flavour with a bit of tannic crunchiness, freshness and tang, and sometimes a **waft** of something floral, too* (The Guardian, 2018, September 16).

2. Лексеми на позначення водних об'єктів та їх частин: *A British diver has captured shocking images of himself swimming through a **sea** of plastic rubbish off the coast of the Indonesian tourist resort of Bali* (The Guardian, 2018, March 06); *As I looked around me, I realised I was standing in an **ocean** of black* (The Guardian, 2018, February 20); *A **river** of rubbish: the ugly secret threatening China's most beautiful city* (The Guardian, 2017, March 24); *… Democrats are seeing a rare **surge** of enthusiasm in a state long dominated by Republicans* (The Guardian, 2018, February 28).

3. Лексеми на позначення географічних об'єктів: ***Mountains and mountains** of plastic': life on Cambodia's polluted coast* (The Guardian, 2018, April 24); ***Mountains** of refuse* (The Guardian, 2018, August 27); *The blue velvet **hills** of my youth have been destroyed* (The Guardian, 2009, July 05); *Julia Gillard's adoption apology comes after an **abyss** of trauma* (The Guardian, 2013, March 22); *The food should have been ready but she was still chopping hurriedly amidst a **debris** of vegetable leavings* (The Guardian, 2002, September 17).

4. Лексеми на позначення територій, густо порослих деревами: *She paints **jungles** of hide-and-seek images…* (The Guardian, 2011, June 10); *How we made a **garden** of edible delights: monoculture to permaculture* (The Guardian, 2014, July 09); *As royal security breaches go, the discovery under a **hedge** of seven-year-old plans for a cafeteria and rest rooms …* (The Guardian, 2009, January 02).

5. Лексеми на позначення військової сили: *Israel fears 'explosion of violence' as US prepares to open embassy in Jerusalem* (The Guardian, 2018, May 05); *Country diary: an **explosion** of wildlife at an old nitroglycerine plant* (The Guardian, 2018, October 13); *Don't underestimate Rees-Mogg's 'phantom **army'** of Brexit fanatics* (The Guardian, 2018, November 21); *A listless **army** of zombie lads: why The Grand Tour's studio audience had to go* (The Guardian, 2019, January 17).

6. Лексеми на позначення об'єктів флори та фауни, їх частин та сукупностей: *European churches say growing **flock** of Muslim refugees are converting* (The Guardian, 2016, June 05); *MSF brands humanitarian summit 'a **fig-leaf** of good intentions' as it pulls out* (The Guardian, 2016, May 05); *Rights groups and opposition criticise PM for labelling migrants a 'swarm of people', and UN representative says UK is not dealing responsibly with crisis* (The Guardian, 2015, July 30); *Hope Solo calls Sweden **'bunch** of cowards' after USA falter at Olympics* (The Guardian, 2016, August 13).

7. Лексеми на позначення сукупностей осіб / предметів: *UK joins **chorus** of disapproval after Trump praises assault on Guardian reporter* (The Guardian, 2018, October 20); *Then, the **conclave** of the big nations proved they were up to the challenge ...* (The Guardian, 2012, June 17); *The organisers of anti-Donald Trump protests have promised a "**carnival** of resistance" …* (The Guardian, 2018, July 09).

8. Лексеми на позначення контейнерів та резервуарів: *Barbara Pym's centenary **glass** of blessings* (The Guardian, 2013, May 31); *Quite a Good Time to Be Born by David Lodge review – a top novelist, and a **bag** of nerves* (The Guardian, 2015, February 01); *A **handful** of corporations could hold the answer to crisis in the seafood industry* (The Guardian, 2015, May 28); *A **barrel** of contradictions* (The Guardian, 2015, August 01).

9. Лексеми на позначення споруд та їх сукупностей: *After 11 years my account was a **mausoleum** of old photos* (The Guardian, 2018, March 13); *… lurking there at the bottom of the garden, they are unlovely **depots** of abandoned hope* (The Guardian, 1999, June 20); *North-east emerges ahead of London **streets** of shame* (The Guardian, 2002, September 21).

Лексичні одиниці зі спільним поняттєвим змістом індефінітної кількості, інтегровані в тематичні групи, продемонстрували, по-перше, тенденцію певних вербалізаторів до передачі невизначено-кількісного значення; по-друге, наявність спільного поняттєвого на підставі тих мовних / мовленнєвих образів, які уможливлюють семантичну транспозицію. Домінування субстантивів серед ВНІК та їх тематична розгалуженість пояснюється реляційним

характером самого феномену кількості та провідною роллю чуттєво-образного каналу сприйняття та осмислення індефінітності.

Відтак, вторинні номінації індефінітної кількості постають як найменування невизначеної кількості, змодельовані з первинних назв об'єктів шляхом метафоричного чи метонімічного перенесення, при цьому актуалізуючи семантику мультипліцитності. Широкий спектр первинних номінацій-донорів для транспозиції дозволяє авторові публіцистичних текстів підібрати найвдаліший варіант вторинної номінації для вираження індефінітної семантики, при цьому увиразнивши повідомлення та реалізуючи необхідні комунікативні наміри.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гак В. Г. К типологии лингвистических номинаций / В. Г. Гак // Языковая номинация. Общие вопросы. – М. : Наука, 1977. - С. 230-293.

2. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж Лакофф., М. Джонсон ; пер. с англ. А. Н. Баранова, А. В. Морозовой; под. ред. и с предисл. А. Н. Баранова. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 256 с.

3. Семененко О. Ю. Функціонально-семантичне поле неозначеної кількості в українському поетичному дискурсі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Семененко Олександра Юріївна ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. – Одеса, 2011. - 20 с.

4. Тараненко О. О. Номінація / О. О. Тараненко // Українська мова. Енциклопедія; [ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 2002. – С. 385-387.

5. Телия В. Н. Вторичная номинация и ее виды / В. Н. Телия // Языковая номинация. Виды наименований; [под ред. Б.А. Серебренникова]. – М. : Наука, 1977. - С. 129-221.

REFERENCES

1. Hak, W. H. (1977). K tipologii lingvisticheskih nominatsyi // Yazykovaya nominatsyya. Obshchiye voprosy. [Problems of linguistic nominations typology // Linguistic nomination. General studies.]. Moscow.

2. Lakoff, J. (2004) Metafory, kotorymi my zhivem. [Metaphors we live by]. Moscow.

3. Semenenko, O. Yu. (2011). Funktsionalno-semantychne pole neoznachenoyi kilkosti w ukrayintskomu poetychnomu dyskursi [Functional and semantic field of indefinite quantity in Ukrainian poetic discourse]. Odesa.

4. Taranenko, O. O. (2002). Nominatsyya // Ukrayintska mowa. Entsyklopediya [Nomination // The Ukrainian language. Encyclopedia]. Kyiv.

5. Teliya, W. N. (1977). Wtorichnaya nominatsyya i yeyo widy [Secondary nomination and its types]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Анна Зінченко – асистент кафедри германської філології Сумського державного університету.
Наукові інтереси: дослідження вторинних номінацій кількості.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Anna Zinchenko – Professor Assistant of the Germanic Philology Department at Sumy State University.
Scientific interests: indefinite quantity secondary nominations study.